

Vladika Artemije u Cacku

"CIJI STE VI MALI SRBI?"

U okviru Vidovdanskih svečanosti "Vidovdanske dveri" u Cacku, u subotu 29. juna održan je Sabor srpske omladine, na kome je na temu "Ciji ste vi mali Srbi?", pored g-dje Janje Todorovic i protojereja stavrofora hadzi Ljubodraga Petrovica govorio vladika Artemije.

Pred prepunom salom cacanskog Doma kulture vladika Artemija je rekao:

"Nije lako veceras odgovoriti na osnovno pitanje "Ciji ste vi mali Srbi?" kao sto je vec receno ovde, to je i pitanje i beseda i odgovor sv. Vladike Nikolaja koje je on u svoje vreme dao i odgovorio na to pitanje. Zaista svi se mi secamo i mnogima je od nas bilo postavljeno to pitanje u svoje vreme i mi smo da bi smo pokazali i odgovorili ciji smo, pozivali se na svoga oca, ja sam Petrov, ja sam Markov, ja sam Jovanov, ja sam Veselinov itd. Znaci ime naseg oca bila je neka vrsta mere po kojoj smo se mi prepoznavali, po kojoj smo se mi merili. Poznato je, u svim drzavama, u svim narodima, postoje takozvani taloni i pramere svih merljivih stvari. Taj talon ili garantovana mera, ako je metar da je tacno metar, prema kome se ostali metri prave i normiraju. To je velika dragocenost jedne drzave i ta mera, ti taloni se cuvaju u trezorima Narodnih banki kao jedna od velikih vrednosti.

Ako bismo trebali da odgovorimo koja je to pramera naseg naroda, koji je to nas talon prema kome se prepoznajemo i prema kome mozemo odgovoriti ciji smo mi mali Srbi? Onda nema sumnje da je taj talon samo jedna rec: KOSOVO. Kosovo je nasa pramera, Kosovo je nas talon, Kosovo je nasa nacionalna legitimacija, po njoj se mi prepoznajemo i po njoj se mi predstavljamo u svetu pred ostalim narodima. Kada kazemo Kosovo uvek podrazumevamo i Metohiju. Nema sumnje to je jedna celina nedeljiva ali kada kazemo Kosovo ne mislimo, bar ne samo, na geografski pojam Kosova. Kosovo je za srpski narod i za svakoga srbina vise duhovni nego geografski pojam. Kosovo je zbir onih vecnih vrednosti koje su od pocetka krasile srpski narod a to su vrednosti Jevandjelja Hristovoga, to su vrednosti Jevandjelja sv. Save, sv. Kneza Lazara, koji se u ime svoje i u ime celoga nasega naroda u osudnom momentu i vremenu opredelio za te vecne vrednosti koje se takodje jednom recju nazivaju Carstvo Nebesko! Sv. knez Lazar, kosovski vitezovi, ceo nas narod, buduci veran tim vecnim vrednostima, vecnoj pravdi, vecnoj istini, vecnoj ljubavi, vecnom zivotu, znali su da za te vecne vrednosti vredi ziveti ovde na zemlji ali su znali da za te vrednosti vredi i umreti kada to zatreba, i oni su opredelivsi se za Carstvo Nebesko ustvari dragovoljno i slobodno prineli sebe na zrtvu za te vecne Jevandjeljske vrednosti. Zato je Kosovo bilo, ostalo i danas jeste, verujem da ce ostati za buduca pokoljenja, mera i prepoznatljiv znak, po kome se mi mali Srbi prepoznajemo i to je nas odgovor ciji smo mi mali Srbi.

Mera Kosova je mera za sve ljudske vrednosti, za patriotizam, za cojstvo, za junastvo, za duhovnost, za crkvenost, za sve ono sto nije od ovoga sveta. Kosovo je kroz vekove i kroz generacije bilo i ostalo taj nas talon, ta pramera po kojoj smo se mi Srbi merili, i danas ako hocemo da prepoznamo sami sebe i kao narod i kao pojedinac i kao politicianar, treba da se ogledamo u Kosovskom ogledalu da vidimo, da li mi jos uvek u sebi negujemo te uzvisene duhovne vrednosti koje su postale Kosovsko Jevandjelje. Kako je o. Justin Celijski govorio, to Kosovsko, sv. Lazarevsko Jevandjelje sadrzano je u jednoj recenici: "Sve za Hrista, Hrista ni za sta". Sve se moze zrtvovati da bi se Hristos dobio, ali se Hristos nesme zrtvovati za bilo sta drugo u svetu, bilo u ovome ili u buducem svetu. Nije znak prepoznavanja kada neko mnogo govori o Kosovu, kada se neko verbalno poziva na Kosovo, kada se kune Kosovom, nego je mera prepoznavanja ako zivimo ovim Kosovskim Jevandjeljem, sv. Lazarevskim Jevandjeljem, Svetosavskim Jevandjeljem, Hristovim Jevandjeljem. Od toga zavisi, braco i sestre, i sadasnja sudbina nasega Kosova, ali i buduca sudbina ne samo Kosova nego i cele Srbije i celoga srpskoga naroda. Vidovdan je prametar svih onih vrednosti za koje i danas Srpski narod stoji i pada na tome pitanju. Ako hocemo da ostanemo dostojni potomci nasih slavnih i svetih predaka, mi treba da Kosovo imamo u sebi kao princip zivota jer sv. knez Lazar i kosovski vitezovi, kako rece njegova svetost srpski patrijarh Pavle, nisu izzasali na Kosovo Polje da otimaju tudju zemlju, nego da brane svoju; nisu izzasli da tlace i unistavaju tudju slobodu, nego da brane svoju i svoga naroda; nisu izzasli da unistavaju tudju veru, nego da brane svoju veru hriscansku. Tako je, ustvari, Kosovo dobilo duhovnu dimenziju i od jednog geografskog pojma postala je i jedna duhovna vrednost. Kosovo ima i zemaljske lepote i vrednosti, to je jedna lepa zemlja, to je bogata zemlja u raznim vrednostima i dobrima ovoga sveta, ali Kosovo je vrhunac i zenica naseg duhovnoga bica i mi se po tome prepoznajemo. Kada neko kaze, "Ko ste vi mali Srbi?" - "Mi smo KOSOVCII!"

Pre jedanaest godina u Peckoj patrijarsiji, posle moje hirotonije, neko je upitao od stranaca, koliko je Srba na Kosovu? Jos u to vreme 1991. godine, ja sam rekao da nas je 12 miliona, jer svaki Srbin je kosovski Srbin jer nosi Kosovo u sebi. Ako tako budemo osecali, ako tako budemo ziveli, onda ne treba brinuti za sudbinu Kosova, za sudbinu nasega naroda, nego smelo mozemo gledati u sutrasnju nasu buducnost."

zabelezio Dejan Ilic

Glas Kosova i Metohije, Kragujevac

VIDOVDANSKE SVEČANOSTI U GRACANICI (26-28 juni 2002)

KARADJORDJEVICI U GRACANICI (28. jun 2002)

U Gracnici su uz zvuke manastirskih zvona i povika okupljenih gradjana "Ziveo Kralj" docekani prestolonaslednik Aleksandar II Karadjordjevic i princeza Katarina, koji su uz jako obezbedjenje stigli u portu manastira Gracanica. NJeno visocanstvo princeza Katarina urucila je manastiru Gracanica sanitetsko vozilo, inkubator za decu i EKG aparat, za

raspodelu u zdravstvu tako gde je ova oprema najneophodnija. Donaciju je vrednosti oko milion evra, i prikupljena je tokom humanitarne akcije Fondacije Princeze Katarine Karadjordjevic za pomoc zdravstvenim ustanovama. NJeno visocanstvo princeza Katarina rekla je da je veoma srećna sto se nalazi u Gracanici, i dodala da je Donaciju obezbedio njen humanitarni Fond. "Podrsku su nam pruzili dobri plemeniti ljudi iz zemlje i inostranstva, koji zele da pomognu tamo gde su potrebe najveće. Moj suprug i ja smo veoma ponosni na Vas zbog snage koju ste pokazali uprkos nedacama koje su zadesile nas narod. Vratili smo se u zemlju nedavno ali smo srcem bili uvek uz Vas. Sada zivimo u Beogradu i molimo se da Vasa buducnost bude svetla i da sve zelje budu ispunjene", rekla je princeza Katarina. "Velika je radost za moju suprugu i mene sto smo na danasnji veliki praznik ovde sa Vama, i sto dan koji smo zapoceli svetom Liturgijom i nastavili pomenom palim junacima na Gazimestanu nastavljamo ovde za trpezom mira, bratsva i ljubavi", rekao je princ Aleksandar. "Sve sto se imalo reci i sto je moralo biti kazano danas smo vec izgovorili, zato cu ovom prilikom samo da zazelim, da ovakvi susreti zajednistva budu trajna slika odnosa, koji postoje medju nama, koji nas povezuju kao sluge svog naroda, i kao potomke onih koji su bili veliki i nadam se pretke onih koji ce biti jos veci", zakljucio je princ Aleksandar.

GRACANICA - URUCENE NAGRADE PESNICIMA (28. jun 2002)

Pred mnogobrojnim ljubiteljima pisane reci sinoc je po 13 put u porti manastira Gracanica odrazano "Vidovdansko pesnicko pricesce". Uz prisustvo njegove svetosti Patrijarha srpskog gospodina Pavla, i episkopa rasko-prizrenskog Artemija, vladike Atanasija, monastva i svestenstva, visoke delegacije iz Moskve, sefa poslanickog kluba koalicije povratak Rade Trajkovic, u ime organizatora prisutnim se obratio nacelnik Kosovskog okruga Dragan Velic, recima da prisustvo velikog borja pesnika i gostiju daje nadu preostalim Srbima na Kosovu i Metohiji da istraju u svojoj borbi za opstanak. Nakon kazivanja stihova mnogobrojnih pesnika, urucene su nagrade ovogodisnjeg "Vidovdanskog pesnickog pricesca". Nagrada Zlatni krst Kneza Lazara pripala je akademiku Dragoslavu Mihailovicu iz Beograda. Kondir Kosovke devojke urucen je pesniku Dobrici Ericu. Gracanicka povelja pripala je pesniku iz Pristine Dragisi Bojovicu. Cetvrta nagrada pero despota Stefana Lazarevica urucena je Nenadu Radenkovicu - Jeru pesniku iz Kosovske Mitrovice.

PATRIJARH PAVLE SLUZIO LITURGIJU (28. jun 2002)

Njegova svetost Patrijarh Pavle i episkop rasko-prizrenski Artemije sa svestenstvom i monastvom, sluzili su povodom Vidovdana liturgiju u manastiru Gracanica. Vidovdanskoj liturgiji su prisustvovali njihova kraljevska visocanstva princ Aleksandar II Karadjordjevic i princeza Katarina. Pored njih danasnjom liturgiji prisustvovali su i sef poslanicke grupe Koalicije "Povratak" Rada Trajkovic, clanovi predsednistva Skupstine Kosova Oliver Ivanovic i Gojko Savic, ministar poljoprivrede u vladi Kosova Goran Bogdanovic i poslanik koalicije Povratak Randjel Nojkic. Nakon liturgije bice održan pomen srpskim junacima poginulim na Gazimestanu, nakon cega ce Prestolonaslednik Aleksandar II Karadjordjevic položiti venac.

PARASTOS NA GAZIMESTANU (28. jun 2002)

Njegova svetost Patrijarh srpski gospodin Pavle, uz sasluženje Vladike i svestenstva Rasko-Prizrenske eparhije sluzio je danas u podne na Gazimestanu parastos u znak secanja na zrtve koje su pre 630 godina stradale na polju Kosovu. Pored njegovog kraljevskog visocanstva princa Aleksandra i njegove supruge Katarine, parastosu na Gazimestanu prisustvovali su i prdstavnici politickog, kulturnog i javnog zivota sa Kosova i Metohije. U besedi okupljenim vernicima Patrijarh srpski gospodin Pavle apelovao je na Srbe da brane slobodu, veru i pravdu. 'To su nasi preci znali i cinili i u doba slobode i u doba dugotrajnog ropstva i do dana danasnjega' kazao je Patrijarh Pavle, podsecajuci na cinjnicu koliko je mucenika postradalo samo zato sto su bili i ostali pravoslavni hriscani. Sveti knez i nasi preci, znali su za tu istinu koja im je dosla iz Jerusalima, da je zemaljsko privremeno carstvo a nebesko uvek i doveka. Tu nam poruku upucuje i danas da nikada ne smemo zaboraviti ciji smo potomci i da nas carstvo ceka i oni u njemu, rekao je u besedi na Gazimestanu Patrijarh Srpski gospodin Pavle. Okupljenima se potom obratio njegovo kraljevsko visocanstvo prdstolonaslednik Aleksandar Karadjordjevic koji je kazao da smo se na Gazimestanu okupili da bi pozdravili potomke onih koji su istrajali, te da je na Kosovu i Metohiji nasa sudbina. Na ovom mestu tvorac nas opominje na nasa sagresenja i jaca nas u onome gde smo se oprobali i kao narod i kao ljudi, rekao je na Gazimestanu predstolonaslednik Aleksandar Karadjordjevic. Vence na Gazimestanu položio je Aleksandar Karadjordjevic a potom u ime skupstine grada Pristine ovlasceni predstavnik Slavisa Kostic. Nakon parastosa i obracanja predstolonaslednika Aleksandra, knjizevno drustvo Kosova i Metohije dodelilo je zlatnu plaketu ravnopravno pesnickim knjigama 'Zlatna elegija' Dragise Bojivica i 'Priznaj da si nevin' Ranka Djinovica. 'Gracanice kad bar ne bi bila od kamena, kad bi se mogla do nebesa vazneti ' bili su stihovi pesme 'Gracanica' koju je kazivala glumica Ivana Zigon, time je i završeno obelezavanje sestotina trinest godina od kosovske bitke na Gazimestanu. Negde oko trinest casova u porti manastira Gracanica, princeza Katarina je u ime porodice Karadjordjevic dodelila sanitetsko vozilo i EKG aparat manastiru Gracanica, rekavši da su Kraradjordjevici puni ljubavi za Srbe na Kosovu a da je ovaj dar samo mala simbolika. U isto vreme Vladika Rasko-Prizrenski Artemije u prisustvu Patrijarha Pavla urucio je priznanje Majka devet Jugovica i to zlatnu plakatu za majke sa petoro i vise dece i srebrnu plaketu za majke sa cetvoro i manje dece. Svecanim ruckom u manastiru Gracanica završena je ceremonija obelezavanja Vidovdanskih svecanosti 2002 godine.

UCESNICI MARATONA HRISCANSTVA U GRACANICI (28. jun 2002)

Deset ucesnika maratona Milenijum hriscanstva, koji su iz Beograda krenuli 22 juna, ispred hrama Svetog Save uz blagoslov Patrijarha Pavla stigli su sinoc oko 19 casova u portu Manastira Gracanica. Sa marsrutom od Prohora

Pcinjskog do manastira Gracanica presli sa oko 800 km, ali su zbog nepostojanja bezbednosti jucerasnju marsrutu izmenili, posto im pripadnici KFOR-a nisu dozvolili da trce trasom Bujanovac - Konculj - Gnjilane - Gracanica. Prema recima organozatora maratona, maratonci su se autobusom prebacili do administrativnog prelaza Merdare odakle su trcali do ulaza u Podujevo da bi ih odatle vojnici KFOR-a uz obezbedjenje prebacili do Lapljeg Sela odakle su nastavili trku do Gracanice. U ovom hodocascu maratonci su obisli sest domova u kojim su zbrinuta deca a sa domom u Lapljem Selu podeljeno je 1040 poklona.

VIDOVDANSKE SVECANOSTI U GRACANICI (27. jun 2002)

Miljani Popovic iz Priluzja pripala je laskava titula Kosovke devojke na finalnom izboru koji se odrzao sinoc u porti manastira Gracanica. Ona ce veceras na manifestaciji Vidovdansko pesnicko pricesce uruciti kondir Kosovke devojke, nagradu koja se tradicionalno dodeljuje pesniku-vitezu. Ziri ovogodisnjeg pesnickog pricesca koji sacinjavaju profesor dr. Petar Milosavljevic iz Novog Sada, Suncica Denic iz Vranja i knjizevnik Dragomir Kostic odlucio je da zlatni krst Kneza Lazara ove godine pripadne akademiku Dragoslavu Mihajlovicu. Odluka zirija je i da Gracanicka povelja bude urucena pesniku iz Pristine Dragisi Bojovicu, kondir Kosovke devojke piscu Dobrici Ericu iz Beograda, a pero despota Stefana Lazarevica pesniku iz Kosovske Mitrovice Nenadu Radenkovicu.

IZBOR KOSOVKE DEVOJKE (27. jun 2002)

Pred nekoliko hiljada okupljenih u porti manastira Gracanica sinoc je u okviru manifestacije "Vidovdansko pesnicko pricesce" izabrana najlepsa "Kosovka devojka". Petoclani ziri na celu sa Bogdanom Kovacevicem zamenikom republickog Ministra kulture, u konkurenciji 16 lepotica, za "Kosovku devojku" proglasio je Miljanu Popovic iz Priluzja. Prva pratilja je Radica Ilic iz Preoca, a druga Marina Savic iz Babinog Mosta. NJima su pripale novcane nagrade u iznosu od 9000, 6000 i 4000 dinara. Izabrana "Kosovka devojka" veceras ce u porti manastira Gracanica uruciti kondir pesniku Vitezu. Predsednik zirija Bogdan Kovacevic zamenik ministra kulture, rekao je, da je odluku o najlepsoj u jakoj konkurenciji zasita bilo tesko doneti. U programu koji je pratio izbor "Kosovke devojke" ucestvovali su Kulturno-umetnicka drustva iz Pasjana, Partesa, Donje Budrige, Priluzja, Babinog Mosta i Gracanice. Oni su pre pocetka manifestacije prodefilovali ulicom od Doma kulture do manstira Gracanica. Sinoc je urucena i novoustanovljena nagrada "Gracanicka ruza" za najbolji folklorni ansambl, koju dodeljuje Filozofski fakultet u Pristini. Nagrada u iznosu od 15.000 dinara dodeljena KUD-u "Sasa Jancetovic" iz Donje Budrige. Nagradu je urucio dekan filozofskog fakulteta profesor Branislav Milutinovic.

U GRACANICI DODELJENA NAGRADA LONGIN (26. jun 2002)

"Kao sto nam je Vidovdan podario ovu koloniju tako je i ovaj deo Srbije iznedrio stvaraoce cijim delima mozemo s pravom da se ponosimo. Iako su ponikle sa stradalnicke zemlje i u neposrednoj blizini manastira Gracanica, bisera nase srednjevekovne kulture i slikarstva, ove slike nose u sebi poruke kao sto je i kosovska tragika nadvisila vreme i prostor" - rekao je otvarajuci sestu po redu Likovnu koloniju u Gracanici, ovlasceni predstavnik Skupstine grada Pristine, Slavisa Kostic. "Ova dela su bliska svima nama, kako po tisini kojom zrace tako i po nemilu koji nam je ostao u nasledje posle velikog istorijskog dogadjaja na ovim prostorima. U nadi da ce naredne godine Likovna kolonija u Gracanici raditi u mnogo boljim vremenima po nas Srbe proglašavam ovu izlozbu otvorenom " - rekao je Kostic. Pred oko stotinu ljubitelja likovne umetnosti sinoc su saopstena imena ovogodisnjeg dobitnika LONGIN nagrade. To je slikar Slobodan Trajkovic koji godinama zivi i stvara u Americi, u NJu Jorku. Nagrada za najmladjeg ucesnika Likovne kolonije pripala je slikarki Ivani Krivokapic. Profesor Petar Djuza, je obrazlazuci ovu odluku kazao da Trajkovic, poput mnogih kreativnih i uspesnih Srba u rasejanju nikada nije napustio maticu posebno svoju rodnu Pristinu i Kosovo. " On je u svetu njihov istinski duhovni eksponent u trenutcima minulog egzodusa i nacionalnog udesa" - kazao je Petar Djuza.

IZLOZBA IKONA MARIJE DAVIDOVIC (26. jun 2002)

Povodom Vidovdana Galerija KIM radija organizuje izlozbu ikona Marije Davidovic. Izlozba ce biti otvorena 28-og juna u 17 casova u Domu kulture u Caglavici. Sponzor izlozbe je Medjunarodno Pravoslavno Hriskansko Dobrocinstvo. Marija Davidovic je rodjena 9. januara 1960 godine u Beogradu. Diplomirala je 1984. godine na Akademiji primenjenih umetnosti, Odsek za slikarstvo u Beogradu. Imala je samostalne izlozbe ikona u Milicima i Bratuncu (1994.), Vrscu i Novom Sadu (1996.), Palama (1997.), Sapcu, Valjevu i Loznici (2000.).

Pravoslavna Eparhija Rasko Prizrenska

SAOPSTENJE

DVA INCIDENTA U KOSOVSKOJ KAMENICI UOCI VIDOVDANA

Prema sluzbenom izvestaju KFOR-a od 28. juna 2002. god, na podrucju opstine Kosovska Kamenica dogodila su se dva incidenta. U neposrednoj blizini crkve u Kamenici pronadjena je neeksplozirana granata, dok je u selu Kololecu u bombaskom napadu nepoznatih napadaca povredjen direktor srpske skole.

Navodimo zvanicno saopstenje KFOR-a:

Multinacionalna Brigada Istok (americki sektor)

Pronadjeno NES (neeksplozirano eksplozivno sredstvo)

Jedan covek je je javio vojnoj policiji u Kamenici da je otkrio NES neposredno u blizini crkve. Tim za uklanjanje eksploziva odmah je poslan i pronadjena je rucna granata. Vojni tim je uklonio napravu koja ce biti naknadno unistena.

Eksplozija

Kosovska policijska služba (KPS) obavestila je Vojnu policiju da je kasno sinoc nepoznato lice bacilo rucnu granatu na dvoriste jednog mestanina u Kololecu. Vlasnik kuce je zadobio povrede ruka i prebacen je u bolnicu ruske baze u Beribicu. Nakon ukazane medicinske pomoci otpusten je kuci. KPS i UNMIK policija vode istragu o ovom slucaju. Informativna služba Eparhije rasko-prizrenske saznala je da su neeksplozivna granatu u Kamenici najpre slucajno pronasla srpska deca koja su se igrala u blizini mesne pravoslavne crkve. Parohijski sveštenik o. Nikola potvrdio je ovaj dogadjaj i izrazio zabrinutost jer crkva nije pod stalnom zastitom KFOR-a i policije.

Iz sela Kololeca Info služba ERP KIM dobila je informaciju da je sinoc (cetvrtak, 27. juna 2002) nepoznato lice bacilo rucnu granatu oko 23.00 casova na dvoriste kuce Zivorada Ristica, direktora lokalne srpske skole. Ristic je lakse ranjen u ovom napadu i vec je otpusten na kucno lecenje.

Kao i dogadjaji prethodnih dana i ova dva incidenta izazvala su zabrinutost i strah lokalnog srpskog stanovnistva. Bombaski napad i mogucnost eksplozije u blizini crkve uoci srpskog praznika Vidovdana pomutili su praznicnu radost u ovom inace mirnijem delu Kosova i Metohije.

Informativna služba Eparhije rasko-prizrenske i kosovsko-metohijske

KRUSEVLJANI DOCEKALI LAZAREVE MOSTI

Krusevac, 28. juna

Vise hiljada Krusevljana docekalo je kod Spomenika kosovskim junacima deo mostiju Svetog kneza Lazara, osnivaca Krusevca i kosovskog mucenika. Knez je posle 613 godina ponovo u svom gradu, a stigao je iz Ravanice, njegove ktitorske zaduzbine, u pratnji sveštenstva na celu sa vladikom branicevskim Ignjatijem.

Vladika niski Irinej sa sveštenstvom Krusevca primio je kivot sa delom mostiju svetog kneza Lazara u 11.30 casova. Litijska povorka krenula je u 12 casova od Spomenika kosovskim junacima ka crkvi Lazarici. Kivot su nosili pripadnici Vojske Jugoslavije, a za njima su isli vladike Irinej i Ignjatije, Sava Popadic, predsednik krusevacke Opstine, delegacija Stare Zagore, koju je predvodio Ivan Georgijev, i delegacija Pistoje sa gradonacelnikom Rencom Beretijem.

Sav narod, takodje, kretao se u povorci do crkve Lazarice, gde je kivot sa mostima Svetog kneza postavljen ispred oltara.

Kivot je sacinjen od 44 kilograma srebra i 800 grama zlata, a autor je Djordje Jovanovic, akademski vajar iz Beograda. Kivot je radjen, kako se to radilo jos pre dva veka, u vatri, dimu i na smoli. Radjen je pet meseci, u njega je ukucano 100.000 udaraca cekicem, a stilski predstavlja crkvu Lazaricu.

U dvorskoj crkvi kneza Lazara preduzete su i posebne mere obezbedjenja. Porta je dobro osvetljena, u crkvu je ugradjena najsavremenija zvučna i video zaštita povezana sa policijom i vatrogascima, a kamere neprekidno pokrivaju svaki santimetar u crkvi i oko nje.

Sveti knez Lazar je tako ponovo na Vidovdan, ali posle 613 godina, u svom gradu i u svojoj crkvi, uz poruku Krusevljana: "Svojima dodje i svoji ga primise".

U okviru vidovdanske proslave danas je u Krusevcu položeno cvece na Spomenik kosovskim junacima, urucene su knjige najboljim ucenicima, održana Vidovdanska skupština i na Slobodistu, posle predstave niskog pozorista "Ukrocena goropad", ugasene vatre.

A. Stefanovic

OSVECENA CRKVA U STAPARU

Valjevo, 28. juna

Vidovdan je danas obelezen u sabacko-valjevskoj eparhiji liturgijom i mnogim prigodnim svecanostima.

Centralna proslava obelezena je u selu Staparu kod Valjeva gde je vladika sabacko-valjevski Lavrentije obavio osvecenje novoizgradjene crkve svetog kneza Lazara i sluzio svetu arhijerejsku liturgiju.

Gradnja crkve u Staparu pocela je jos 1943. godine, ali su posle Drugog svetskog rata radovi obustavljeni i sve do 2000. godine zidovi crkve zarasli su u korov. Zahvaljujuci preduzimljivosti prote Stojadina Pavlovica iz Valjeva i mesnih sveštenika i gradjana, radovi su pre dve godine nastavljeni i završeni.

Crkva je dobila zvonik i ikonostas, a ostalo je samo da se izvedu ikonopisacki radovi. I bez toga, posle danasnjeg osvecenja, u njoj se mogu obavljati bogosluzenja.

U svojoj besedi povodom osvecenja crkve, vladika Lavrentije pozvao je vernike i ostale na slogu i ljubav jer nam je, kako je rekao, dosta nesloge zbog koje smo bili u petovekovnom ropstvu pod Turcima, kao i svih drugih nesreca koje su nas zadesile poslednjih godina.

J. S.

NOVA CRKVA KRAJ "OSMICE"

Mokra Gora kod Uzica, 28. juna

Kraj lekovitog izvora Bele vode u Mokroj Gori, u podnožju obnovljene uske pruge "Sarganska osmica", danas je održana svecanost.

Ovde su postavljeni temelji nove crkve koja ce nositi ime svetog Jovana Krstitelja i graditi dobrovoljnim prilozima ktitora, mestana i prijatelja ovog kraja, Zavicajnog udruzenja Mokrogoraca "Sargan".

Osvecenje temelja novog hrama obavio je arhijerejski namesnik uzicki Blagoje Dodic sa sveštenstvom uzicke crkve. Objekat se gradi u neposrednoj blizini mesta gde se pre dva i po veka nalazila nekadasnja crkva posvecena Beloj vodi, a srušena 1782. godine. Zato ce i po velicini nova biti slicna staroj - manjih dimenzija - jedanaest sa sedam metara. Kad

bude završen, bice to cetvrti pravoslavni hram na podrucju mokrogorske parohije.

Ovim događajem, uz obeležavanje Vidovdana, zapoceli su i tradicionalni "Zavicajni dani Mokre Gore". To je stalna ovdasnja opstena narodna svetkovina, koja ove godine traje tri dana sa kulturnim, zabavnim i drugim sadržajima, pa i promotivnom vodnjom "cirom" po "osmici". U svoj zavicaaj, povodom ove manifestacije, stigli su Mokrogorci sa svih strana i mnogi drugi gosti.

B. P.

Rec dobitnika nagrade

DOSAO SAM DA VAM KAZEM DA NEMAM STA DA VAM KAZEM

Posle dobijanja vase zlatne nagrade, trebalo bi da vam uzvratim zlatnim recima. Ali ja zlatne reci, dragi Kosovci, od kuce nisam poneo. Dosao sam da vam kazem da nemam bogzna sta da vam kazem.

Bojim se da je ovo sto vidite - sve sto mozete imati. Silnici ne rade ono sto rade da bi se kasnije kajali i popravljali nego da bi to u buducnosti upotrebili kao nevazan uvod u dokazivanje da su bili u pravu. Ako si zrtva, moras se u zivotu snaci sa svojim zlotvorom.

Cesto dolazim na misao da kad nosis ovo nacionalno ime koje mi nosimo, a slab si, u tesko vreme najzasticeniji ces biti u Srbiji. U Srbiji danas postoji citav soj naroda koji za zivu glavu nece preko Save i Drine. Lepe su to reke, reci ce vam oni, ali ja najvise volim da sam uz Moravu.

Medjutim, poznajem isto tako veliki soj naroda koji kaze: Ne pomeraj me kao da sam keglja! Divim se njihovoj postojanosti, iako znam da ovi umeju da budu nepodnosljivo tvrdoglavi i odbojni i da zbog svoje tvrdoglavosti cesto moraju da placaju najskuplje. Na nekim strasnim mestima, mnogo sam puta video da otpor pred jacima ume da bude onoliko poguban i tragican koliko je zivotno blagotvoran. Ako nasilje prezivis, otpor ce ti tvoju postojanost i hrabrost mnogostruko nagraditi.

Ovde ima mnogo pravoslavni hriscana i ja to postujem. Ali neki od njih mogli bi da nam kazu da smo ovo sto dozivljavamo zaslužili zato sto smo bili mnogo uobrazeni i sto smo zeleli da izigravamo neku imperiju. Nama Jugoslavija nikad nije bila potrebna, a pogotovu nam nije potrebna sada. Kad gledamo Kosovo, mozemo reci da ga je oslobadjala Srbija, a prodavala Jugoslavija. Ako ovo sto vidimo znaci smrt i Srbije i srpskog naroda, mozemo reci da nas je ubila Jugoslavija.

Ne znam hocemo li preziveti, medjutim, prezivimo li, ne smemo zaboraviti da su nas u to gurnuli ljudi koje su navijacki raspolozeni srpski naucnici, narocito Cvijic i Vuk, proglasili za najbolje. NJihovi favoriti nisu ucestvovali u cuvenom boju nedaleko odavde, ali oni su, cim su se u Srbiji pojavile fotelje, natovarili gusle na ledja da dostojno opevaju svoju ratnicku hrabrost. Nije guslanje, dodao bih, najbolja muzika niti su gusle najverodostojniji instrument. Istorija dinarskih srpskih krajeva u 19. veku jeste probijanje sa najdonjih na najgornje mesto. A gde se neki guraju da postanu prvi, i nece nikako drukcije, svi drugi ce morati da ostanu poslednji. Ako su ovi najbolji, mi smo, mora biti, najgori.

Mnogi se pitaju kako su Jevreji preziveli dve hiljade godina satiruceg terora. Ruski pisac jevrejskog porekla Vasilije Grosman jedanput je, odgovarajuci antisemitima, rekao: "Kazite mi kad ste poslednji put videli nepismenog Jevrejina". Ovaj odgovor bi nam se morao svideti, narocito ako bismo mu udahnuili silu zivota.

I jos jedan pisac rekao je nesto sto mi se svidelo. "Nije vazan mentalitet", rekao je Spanac Hose Ortega i Gaset, "vazna je istorija". Ne znam kako se to moze razlikovati, ali, izgleda mi, korisno je. Jer i mi u nasoj srpskoj istoriji, bas kao Spanci, svasta mozemo naci, u mentalitetu, nazalost, malo sta. A ne menjamo li se, dragi prijatelji, tesko cemo opstati. Ostanemo li ovakvi kakvi smo, i ne krenemo li da se menjamo odmah, sto bi rekly babe, neka nam je Bog u pomoci.

Dragoslav MIHAILOVIC

(Rec na urucenju Zlatnog krsta kneza Lazara u Gracanici 27. juna)

Literarni otisak

POEZIJA I PROZA KOSOVA

Gnjilane, 30. juna **(Tanjug)**

Vidovdan je u Gnjilanu i susednom Silovu obelezen i predstavljanjem prvog broja kosovskog casopisa za literaturu i zbivanja "Literarni otisak", koji je stampan uz pomoc Udruzenja Gnjilanaca u Beogradu.

O casopisu su govorili pesnik Blagoje Savic, aforisticar Milan Ilic, clan Uprave Društva knjizevnika Kosova i Metohije, i Ratko Stojiljkovic, urednik toga casopisa.

Pohvaljena je pojava casopisa na 150 stranica, posebno poezija mladih, proza zavicaajnih pisaca Kosovskog Pomoravlja i rubrike iz narodne i kulturne bastine ovog kraja. Narocito je znacajna rubrika "Dokumenti" u kojoj je predstavljen deo izvornog materijala o zlodelima nad Srbima i njihovom polozaju u prve dve godine uprave UN na Kosovu.

Pesnicke i prozne radove govorili su Blagoje Savic, Milan Ilic, Milorad Filic, Goroljub Djordjevic, Stanislav Kolic, Zivko Arsic i mladi pesnici Sonja Ivkovic, Bojan Stojiljkovic, Sanja Stankovic, Jovana Arsic, Nevena Vasovic i drugi.

Rosica Svilanovic je pevala duhovnu pesmu "Vidovdanski pomen", a glumica Srpske drame Narodnog pozorista iz Pristine Jasmina Stojiljkovic je kazivala stihove Matije Beckovica.

U Silovu je priredjena, sa velikim uspehom, premijera decje predstave "Bubica" po tekstu Tode Nikoletica u reziji Cvetka Stanojevic i u izvodjenju Srpskog pozorista iz Gnjilana, sa ciljem da se nastavi tradicija toga pozorista duga 65 godina i podseti na nedavnu smrt posleratnog doajena u tom pozoristu Trajana R. Nehica.

Uoci Vidovdana zene su brale vidovitu travu, vid, vidac, vidovnjacu

ZASTITNIK VIDA I ISCELITELJ

Danas je Vidovdan, praznik posvećen svetom Vitu, hrišćanskom podvizniku iz 3. veka, poznat u narodnom kalendaru Srba, Hrvata, Slovenaca, a delimično i kod Bugara i Poljaka.

Srbi, Hrvati i Slovenci svetog Vita nazivaju Vid i postuju ga kao zastitnika vida i iscelitelja ocnih bolesti.

Prema knjizi "Slovenska mitologija - enciklopedijski recnik", koju je jesenas izdao "Cepter", zene su uoci Vidovdana brale lekovite trave, ukljucujuci vidovitu travu, vid, vidac, vidovnjacu i slicne, stavljale ih u vodu, kojom su se ujutro umivale, trljajuci travom oci govoreci: "Vidovcice, Bogu sestrice! Sto ocima videla, rukama i stvorila".

Sudjenik

Slicne magijske formule izgovarale su se i prilikom umivanja rosom na Fruskoj gori, recimo. Smatralo se da to doprinosi uspehu u poslu, pogotovo u rucnom radu. Majke su izvodile kceri s rucnim radom do ograde i govorele: "Vid - Vidovdan, sto videla ocima, sve umela da uradim".

Devojke su se trudile da pocnu rad na Vidovdan pre zore, obracajuci se svetom Vidu: "Gledaj, Vide, kako ja vidim" da bi rad uspesno protekao. U severoistocnoj Bosni devojke su tog jutra pod jastuk stavljale razne trave, medju kojima je bio i vid, da bi im sveti Vid pomogao da nocu vide svog sudjenika.

Na Vidovdan se nije radilo, igle nisu uzimane u ruke, recimo u Crnoj Gori da ne bi pokvarili vid. U Hrvatskoj pre izlaska sunca odlazili su na livade da se umiju rosom, umivali su se izvorskom vodom da bi imali dobar vid. U Sinjskoj krajini (severna Dalmacija) odlazili su u polja pre zore da "objijaju rosu": dvoje su drzali krajeve uzice vukuci je po usevima, smatrajuci da to doprinosi letini.

U Hrvatskoj, Crnoj Gori i Hercegovini tog dana su palili vatre, kojima su ponekad pridavali veci znacaj nego ivanjskim i petrovskim vatrama. Uoci Vidovdana pastiri u istocnoj Bosni pored stocnih torova pale baklje na brezovim i tresnjevim motkama.

Cuvanje

U mnogim oblastima Srbije na Vidovdan je bilo uobicajeno da se iz kuce "na sunce" iznosi odeca iz sanduka radi provetranja, ponekad samo nova ili samo devojacka sprema. U zapadnoj Srbiji, su takodje, iznosili posteljину, cilime, obracajuci se svetom Vidu: "Vidi, Vido, sto nisi video". Na Kosovu su to cinili radi cuvanja stvari i zarad zdravlja porodice. Iznosili su napolje i novac, pogotovo zlatni "da ga vidi sunce". Verovali su da to doprinosi bogatstvu. Takodje su iznosili i semenje koje je ostalo od setve, da bi sacuvalo sposobnosti klijanja u sledecoj godini.

Srbi u oblasti Gornje Morave nisu radili na Vidovdan radi dobrobiti stoke. U centralnoj Bosni su nastojali da sve poljske radove okoncaju pre Vidovdana, buduci da su verovali da "dolazi Vid i ugledace: sto je niklo, niklo je, sto nije - nece ni nici". Kod Rusa je dan svetog mucenika Vita smatran zavrsetkom setvenih radova: "Ko seje posle Vita, taj ce traziti zita".

Radojica Dzunic

Covic na ekonomskom forumu u Kranmontani

NELOGICNA PRIVATIZACIJA

Potpredsednik vlade Srbije i sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic ocenio je juce da znacajnijim inostranim investicijama u Kosovo i Metohiju treba da prethodi stvaranje multietnickog i demokratskog drustva.

Covic je na ekonomskom forumu u Kranmontani kritikovao UNMIK-ov plan privatizacije na Kosovu i ocenio i da je "neshvatljivo da UNMIK usvojenim modelom krsi dva osnovna principa trzisne ekonomije: zastitu poverilaca i postovanje ugovora".

"Nelogicno je da Republika Srbija izmiruje obaveze kosovskih preduzeca prema stranim poveriocima, koje premasuju 1,4 milijarde americkih dolara, a da se pri tome ne konsultuje o procesu privatizacije na Kosovu i Metohiji", rekao je on.

On je podsetio da Srbija ne ubire nikakve prihode sa Kosmeta, a da za njega treba da vraca dugove, a odbacio je kao "apsolutno neprihvatljiv" predlog UNMIK-a da postojece firme osnuju cerke-preduzeca koja bi bila prodana investitorima. "Srbija kao vecinski poverilac, mnoge banke i preduzeca iz centralne Srbije i Vojvodine, primenom UNMIK-ovog modela dovode se u nepovoljan polozaj i snose posledice nemogucnosti naplate realnih potrazivanja", kazao je Covic, a prenosi Koordinacioni centar u saopstenju.

Covic je upozorio da su podrucja sa srpskim i drugim nealbanskim stanovnistvom potpuno iskljucena iz programa obnove porusenih objekata i privrednih programa.

Covic je naveo da je u proseku iskorisceno jedva 30 odsto kapaciteta, a da je stopa nezaposlenosti oko 70 odsto, da gotovo polovina stanovnistva Kosmeta zivi na ivici siromastva, a 12 odsto u ekstremnoj bedi.

"Veliki izazov za UNMIK-ovu administraciju je duboko ukorenjena ilegalna privreda koja cini vise od 80 odsto ukupne privredne aktivnosti, veoma visoka stopa kriminala i sverca svih vrsta robe (droge, oruzja, cigareta, nafte), pa sve do veoma prisutne trgovine ljudima. Sve ovo za posledicu ima stvaranje velikih fondova prljavog novca koji je pod kontrolom kriminalnih vodja i njihovih grupa", upozorio je Covic.

On je kazao da se "taksama i akcizama koje se razlikuju od susednih regiona, UNMIK usmerava kretanje robe, ali i posredno podrzava nezeljene tokove pojedinih proizvoda".

Covic je kritikovao i namere UNMIK-a i Evropske unije da se "strukturne slabosti" Kosmeta kompenziraju povlascenim statusom koji bi Kosmet imao jer postoji mogucnost da ce se tako teret tranzicije prebaciti "na okruzenje... pre svega i ponovo na Republiku Srbiju".

(Beta)

Najavljena privatizacija na Kosovu i Metohiji bila bi cista otimacina, ako se prethodno Srpskoj pravoslavnoj

PECKOJ PATRIJARSJI OD 900 OSTAVLJENO SAMO PET HEKTARA, SVE OSTALO SU PRISVOJILI ALBANCI

Neda MARINOVIC

Srpska pravoslavna crkva na Kosovu i Metohiji suocava se sa ozbiljnim problemima, kako u pogledu bezbednosti monaskog svetenstva, tako i u pogledu ocuvanja ono malo imovine koja je ostala posle nacionalizacije, zapocete posle Drugog svetskog rata, a koju sada Albanci, naocigled demokratske Evropske unije pokusavaju da dokrajce - kaze za "Svedok" Svetomir Stefanovic, sef sektora za civilnu administraciju u Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju. Posle Drugog svetskog rata veliki deo crkvenog zemljista nacionalizovan je. Iako su i ranije postojale tendencije da se ta zemlja vrati prvobitnim vlasnicima, dakle SPC-u, do realizacije ovog projekta nije moglo da dodje, jer je ova tema, blizu 60 godina bila marginalna, usled velikih problema, ratova i stradanja, s kojima je bila suocena juzna srpska pokrajina. Posle 57 godina dosao je trenutak, kako u Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju kazu, da povracaj srpske imovine postane prioritet, ne samo za SPC vec i za drzavu.

-Veliki problem nastao bi kada bi se imovina na Kosovu i Metohiji privatizovala pre denacionalizacije. Mislim da bi drzava trebalo da se pozabavi ovim pitanjem. Ukoliko bi se na Kosovu i Metohiji privatizacija izvorsila pre nego sto se crkvena zemlja vrati vlasniku, to bi znacilo da su najvise osteceni upravo prvobitni vlasnici zemljista, koje je krajem 1945. oduzeto. Dakle, bilo bi veoma tesko da ponovo postanu vlasnici. U svim demokratskim zemljama, a smatramo se za jednu takvu, imovina, koja je nepravedno oduzeta, mora biti vracena - smatra Stefanovic.

Na primerima Pecke patrijarsije i manastira Decani, prema njegovim recima, moze se jasno videti kakva je nepravda ucinjena i koliko je zemlje ovim srednjovekovnim manastirima oduzeto.

Problem nije samo u prisvajanju te imovine, vec, kako Stefanovic tvrdi, sto su Albanci na Kosovu i Metohiji zloupotrebili nacionalizaciju i prisvojili, obradivali i godinama unazad ziveli na vekovnoj srpskoj zemlji.

- Frapantan je podatak, a tice se Pecke patrijarsije, koji pokazuje da je ovom manastiru, posle sprovođenja agrarne reforme iz 1945. godine, od 900 hektara obradivog i neobradivog zemljista, koliko je tada priblizno imala, na raspolaganje ostavljeno 60 hektara. Ni tu nije kraj. Na svu tu muku, Albanci su od preostalih 60 hektara uzurpirali 55, tako da je sada monahinjama ostalo da obradjuju samo pet hektara, koji se nalaze uz zidine manastira. Cak ni na tom malom prostoru ne mogu imanje da obradjuju od sve cescih upada albanskih terorista, pa moraju da rade iskljucivo uz pratnju KFOR-a, sto im, nazalost, ne garantuje sigurnost. Na taj nacin Srbi ostaju bez svoje istorije, koja je starija i od nekih zemalja, clanica mirovnih snaga na Kosovu i Metohiji - tvrdi Svetomir Stefanovic.

Najveci srpski srednjovekovni manastiri Gracanica, Decani i Pecka patrijarsija su, tokom oduzimanja imovine, najvise osteceni. Medjutim, ne moze se tacno odrediti koliko je SPC posedovala imovine na Kosovu i Metohiji. Podaci, do kojih su dosli clanovi u Koordinacionom centru su priblizno tacni.

- Da bismo imali najrelevantnije pokazatelje koliko je zaista u juznoj srpskoj pokrajini imovine pripadalo Srpskoj pravoslavnoj crkvi, neophodna je pomoc drzave. Do sada su Patrijarsija i Rasko-prizrenska eparhija radile na prikupljanju podataka, koliko je crkvene zemlje oduzeto, ali to nije dovoljno. U pitanju je veliki zadatak i velika odgovornost, neophodna je pomoc i podrška celnih ljudi na vlasti. To je jedini nacin da se spreči da veliki deo srpske vekovne zemlje padne u ruke Albanaca i da se tim ekstremistima, kako ih naziva Evropska unija, jasno stavi do znanja da je ta imovina sveta i da ne bi trebalo da se upustaju u kupovinu zemlje koja je nekada pripadala crkvi, a koja ce, nadam se, biti vracena - kaze Stefanovic.

Clanovi Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, ne raspolazu podacima da li su na srpskoj zemlji podignuta svetilista drugih verskih zajednica. Ne veruje, smatra Stefanovic, da bi Albanci smeli da idu toliko daleko, da sagrađe svoj hram na srpskoj zemlji.

Iako je veliki deo srpske imovine oduzet, zlo koje su doziveli Srbi na Kosovu i Metohiji, dolaskom KFOR-a u juznu srpsku pokrajinu posle NATO bombardovanja, posebna je prica. Na ocigled EU, pa i celog sveta, koji sebe smatra demokratskim, rusene su, skrnavljenе, spaljivane i minirane srpske svetinje, a s njima i istorija jednog naroda. Kako Stefanovic tvrdi, nacin na koji je rusena ili otimana nasa imovina, nameće utisak da je sve radjeno po vec skrojennom planu.

- Trenutno se radi na nacrtu zakona o denacionalizaciji crkvene imovine na Kovu i Metohiji, koji bi trebalo da bude isti za sve verske zajednice. Usvajanje ovog zakona znacilo bi da oduzeta imovina bude vracena naturalno, ali ne i novcano. Ovaj zakon bice iznesen pred republiku skupstinu i verujem da ce se usvojiti po hitnom postupku. Konacno je doslo vreme da se shvati ozbiljnost ovog problema i ne bi valjalo da se ovo pitanje odlaze - kaze Stefanovic.

OD POCETKA AGRESIJE DO KRAJA 1999. UNISTENO 140 PRAVOSLAVNIH SVETILISTA

Deo objekata na teritoriji Kosova i Metohije, prema podacima kojima raspolazu clanovi Koordinacionog centra, ugrozen je neadekvatnim ili apsolutnim nedostatkom obezbedjenja, ali najvece stete prouzrokovane su dolaskom multinacionalnih snaga KFORa, juna 1999. Za taj period, karakteristicno je da su imovina i objekti Srpske pravoslavne crkve unistavani, spaljivani, uzurpirani... Sve od strane siptarskih terorista, pod budnim okom KFORa (najcesce u zoni odgovornosti Italije i Nemacke, zbog toga sto je sa te teritorije prognan i poslednji Srbin, a najmanje u francuskoj zoni bezbednosti, severno Kosovo i Metohija, gde Srbi i dalje zive) iako je Rezolucijom 1244 njihova duznost da cuvaju srpske svetinje. Zabrinjavajuci je podatak da pojedine snage KFORa otkazuju zastitu objektima na Kosovu i Metohiji, posle cega sledi, po ustaljenom scenariju, upad varvara.

Na teritoriji Kosova i Metohije od pocetka agresije, pa do oktobra 1999. unisteno je vise od sto cetdeset pravoslavni svetilista. Mnogi od ovih objekata pretrpeli su velika ostecenja od gelera, jer su bombardovane, uglavnom, lokacije u

blizini vecih srpskih manastira, kao sto je slucaj s Gracanicom, Visokim Decanima ili Peckom patrijarsijom. Zbog svih nedaca s kojim su suoceni Srbi u juznoj srpskoj pokrajini, Koordinacioni centar apeluje na sve drzavne organe, nevladine organizacije, resorna ministarstva, Saveznu vladu, Vladu Srbije, kako bi se u saradnji sa medjunarodnom zajednicom sacuvala imovina Srpske pravoslavne crkve i bogato srpsko kulturno nasledje.

SIPTARI UZURPIRALI CAK 81 Odsto SUMSKIH POVRSINA

U crkvenim opstinama na Kosovu i Metohiji, od 1945. posle nacionalizacije, veliki deo onoga sto je po oduzimanju imovine ostalo u vlasnistvu SPC, uzurpirano je od strane Albanaca. Od ukupnog obradivog zemljista, 246 hektara, koje je do 1999. bilo u posedu Rasko-prizrenske eparhije, 181,5 hektar, ili 73,6 odsto, uzurpirali su i koriste Siptari. Albanci koriste, cak 81 odsto sumskih površina, koje pripadaju Srbima. Procenjuje se da je preko 50 hektara suma potpuno unisteno ili poseceno. Tako, na primer, u vlasnistvu crkvene opstine Gusterica, do 1999. bilo je 30 hektara sume - svih 30 sada koriste Albanci. U Partesu, od 20 hektara, svih 20 koriste Albanci, u opštini Musutiste od 10, svih 10 su prisvojili Siptari, u Ranilugu od 12 hektara, polovina je u rukama Albanaca.

Potpredsednik srpske vlade u Zenevi

COVIC: TRAZIMO MULTIETNICKO KOSOVO

Zeneva, 27. juna (**Tanjug**)

Potpredsednik vlade Srbije i predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic izjavio je danas da Jugoslavija i Srbija ulazu velike napore za resavanje problema izbeglih i interno raseljenih lica, "ali bez odgovarajuce finansijske pomoci medjunarodne zajednice to ce biti samo spisak lepih zelja".

Govoreci na sastanku Radne grupe za humanitarna pitanja u Zenevi, Covic je naglasio da je u Jugoslaviji veoma zabrinjavajuca situacija jer u Srbiji ima 377.131, a u Crnoj Gori 14.500 izbeglica, a povrh toga i preko 280.000 interno raseljenih lica.

Covic je primetio da u vreme kada je Jugoslavija okrenuta "krupnim reformama u svim sferama zivota, ovakva humanitarna situacija otezava ionako tesko ekonomsko stanje, nasledjeno iz proslosti, koje se moze nazvati siromastvom i veoma bolnom tranzicijom".

"Svakako da dugorocna strategija mora ici ka razvojnim projektima, ali ne smemo zaboraviti na veliki broj izbeglica i interno raseljenih koji jos uvek direktno zavise od humanitarne pomoci", istakao je Covic.

Covic je primetio da je ulaskom medjunarodnih snaga na Kosmet juna 1999. "okoncan neprimeren progon etnickog albanskog stanovnistva, osmisljen i vrsen od strane Milosevicevog rezima", ali su istovremeno "poceli neprimeren progon i patnja za etnicke Srbe i okrutno kaznjavanje onih koji su bili dovoljno odvazni da ostanu na svojim ognjistima, za grehe koje nisu nikada pocinili".

"Zalazemo se za pravo na opstanak i odrzivi povratak koji ne sme biti uslovljen bilo kakvim politickim interesima, sto je u skladu sa nasim opredeljenjima, ali je bazirano i na svim relevantnim medjunarodnim dokumentima", istakao je Covic. Po Covicevom misljenju, samo tako ce biti postignut cilj o kome postoji opsta saglasnost - multietnicki, multinacionalni i multikonfesionalni Kosmet, a takav koncept moze da funkcionise "samo ukoliko vecinska zajednica pokaze odgovarajuci stepen tolerancije, a manjinska prihvati da se integriše".

U susret izborima na Kosovu i Metohiji

I STRANKE IZ SRBIJE

Pristina, 29. juna (**Tanjug**)

Zvanicnici Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju istakli su danas da politicke partije registrovane u Srbiji mogu uzeti udela u lokalnim izborima na Kosovu i Metohiji, cemu su se usprotivile tri vodece albanske partije.

"Prema izbornim pravilima, koje je sacinila izborna komisija OEBS, ova komisija ima pravo da dozvoli podnosenje zahteva za registraciju i uestvovanje u lokalnim izborima i subjektima registrovanim izvan Kosova", rekao je portparol OEBS Aleksandar Benc.

Kako je prenela albanska novinska agencija ATA, pozivajuci se na televiziju RTV 21 iz Pristine, ova pravila su odobrena 2000. godine, ali na prethodnim izborima, uestvovanje partija registrovanih van Kosmeta, nije bilo dozvoljeno.

Benc je kazao da je "ove godine situacija drugacija" i da je "ovo odlucila komisija za izbore u okviru OEBS".

Do sada se za uestvovanje na kosmetskim izborima 26. oktobra prijavilo 26 srpskih stranaka, od toga nekoliko njih je registrovano na podrucju Srbije.

Predstavnici tri najvece albanske partije, Demokratske lige Kosova, Demokratske partije i Alijanse za buducnost Kosova usprotivili su se ovakvoj odluci.

Predstavnici tri albanske stranke kazu da je uestvovanje politickih subjekata Srbije na izborima na Kosmetu u suprotnosti sa izjavama medjunarodnih zvanicnika kako "lokalni Srbi treba da misle na svoju buducnost na Kosovu".

Priprema se plan decentralizacije Kosova

GRACANICA KAO ADMINISTRATIVNI CENTAR

Jagodina, 29. juna (**Beta**)

Srpska strana uveliko priprema plan decentralizacije Kosova i predace ga medjunarodnoj zajednici pre lokalnih izbora u Pokrajini zakazanih za 26. oktobar, izjavila je danas sef poslanicke grupe Koalicije "Povratak" u Skupštini Kosova Rada Trajkovic.

Trajkoviceva je jagodinskoj televiziji "Palma plus" rekla da taj plan podrazumeva da u vecim gradovima Kosova bude

formirano vise opstina, "kao sto je slucaj" sa Kosovskom Mitrovicom, Pristinom, Gnjilanom ili Peci. Ona je kazala i da je planom decentralizacije Kosova predvidjeno da Gracanica bude srpski administrativni centar te pokrajine.

Problemi Visokog komesarijata UN

BEZ PARA NEMA POVRATKA IZBEGLICA

Zeneva - Ako do sredine jula ne bude obezbedjeno najmanje cetiri miliona dolara, Visoki komesarijat UN za izbeglice (UNHCR) obustavice realizaciju programa povratka izbeglica i prognanika na Kosovo i u Hrvatsku. Visoki komesar UN za izbeglice Rud Lubers izneo je podatak da njegovom komesarijatu nedostaje 39 miliona dolara u budzetu za ovu godinu i da ce zbog toga biti primoran da obustavi realizaciju programa za Kosovo i Hrvatsku jer na tim postorima povratak nije, zapravo, ni zapocео, za razliku od stanja u BiH gde se, od zavrsetka rata vratilo 850 hiljada izbeglica.

Lubersov apel medjunarodnoj zajednici za materijalnu pomoc, izrecen je gotovo istovremeno kad i zahtev sefa Unmika Mihaela Stajnera za pomoc stanovnistvu Kosova. Stajner je naglasio da se 230 hiljada Roma i Srba sa Kosova ne mogu vratiti ako se ne ostvare osnovne pretpostavke za taj povratak. Stajner je upozorio da medjunarodna zajednica ne moze drasticno smanjivati pomoc, ukoliko ne zeli da povratak izbeglica bude prekinut, odnosno da povratnici ponovo ne izbegnu.

(Sense)

Saopstenje kancelarije prestolonaslednika

NOVI CLANOV I KRUNSKOG SAVETA

Njegovo kraljevsko visocanstvo prestolonaslednik Aleksandar Drugi imenovao je juce, na Vidovdan, nove clanove Krunskog saveta - dr Bogoljuba Sijakovica, profesora filozofije na Univerzitetu u Njicku, i Predraga Markovica, knjizevnika i knjizevnog prevodioca iz Beograda, saopstila je juce kancelarija Aleksandra Drugog Karadjordjevica. Prestolonaslednik je takodje obrazovao Krunski kabinet kao novu instituciju koja ce se baviti realizacijom programa i ciljeva krune. Imenovanja u Krunskom kabinetu bice objavljena naknadno, navodi se u saopstenju.

Kostunica primio srpske ucenike iz Lipljana

ZIVOT U NEHUMANIM USLOVIMA

Ucenici su iz Lipljana do administrativne granice Kosova i Srbije dosli u autobusu OEBS-a, pod jakom pratnjom KFORa. To je bio njihov prvi izlazak sa Kosova i Metohije u protekle tri godine, od dolaska medjunarodnih snaga u pokrajinu. Izrazavajući zadovoljstvo posetom srpskih ucenika iz Lipljana, Kostunica je rekao da mu je tesko sto je taj dolazak bio na nacin kakav jeste, ali je i pokazao kakve su prilike i kakva je stvarnost na Kosovu, jer se "razbijaju sve price" da je stanje u redu.

(Tanjug)

Ministar za raseljena lica u Vladi Kosova Milorad Todorovic

SRBI TREBA DA IZADJU NA LOKALNE IZBORE

Pariz - Ministar-koordinator za pitanja raseljenih lica i nacionalnih zajednica u vladi Kosova Milorad Todorovic zalozio se u Parizu za izlazak Srba na predstojece lokalne izbore na Kosovu i Metohiji. "Moj stav je da se izadje na izbore", rekao je Todorovic u debati o situaciji na Kosovu koja je odrzana u Jugoslovenskom kulturnom centru u Parizu.

On je, medjutim, rekao da "Severna Mitrovica nece izaci na izbore" zakazane za 28. juli, kao i da ce, konacno, svaki opstinski odbor odluciti za sebe o izlasku, odnosno neizlasku na izbore. U slucaju neizlaska sto - podsetio je Todorovic - kao i u slucaju prethodnih lokalnih izbora daje UNMIKu odresene ruke za naimenovanja, zalozio se za "trazenje kompromisa u pregovoru sa UNMIKom, pa i sa Albancima".

Todorovic boravi u petodnevnoj poseti Parizu na poziv francuskog Ministarstva inostranih poslova. On je proteklih dana razgovarao sa predstavnicima Ke dOrseja i francuskog Ministarstva odbrane o situaciji na Kosovu, pri cemu je sa francuskim sagovornicima podelio stav da ne treba zuriti sa pokretanjem pitanja konacnog statusa Kosova. Todorovic je imao razgovore i u Francuskoj nacionalnoj skupstini i Ministarstvu zdravlja, a na pocetku posete Parizu, u ponedeljak, ucestvovao je na okruglom stolu "Jug Balkana i vreme nakon Jugoslavije - ka regionalnom dijalogu u novom evropskom okviru" u pariskom Centru za medjunarodne studije i istrazivanja. Pored ostalih, ucestvao je i sef Koordinacionog centra za Kosovo Nebojsa Covic.

(Tanjug)

Koga UNMIK hapsi po Kosovu i Metohiji

NA RED DOSLI I OFICIRI OVK

Policija Unmika na Kosovu i Metohiji najzad je pocela da hapsi Albance koji su cinili zlocine nad Srbima. Poceli su od Sefceta Musliju, jednog od komandanata teroristicke OVPBM. Obrazlozenje je bilo da se nalazi na listi Bele kuće. Zatim je jedan od nekadasnjih komandanata OVK, a sada politicki lider Ramus Hajradinaj, "posredovao" u privodjenju svog rođenog brata Dauta. I njegovo ime je na pomenutoj listi.

Hapsenja nekadasnjih pripadnika OVK izazvala su uznemirenje medju Albancima. Predstavnici Udruzenja politickih zatvorenika Kosova zatrazili su ovih dana "bezuslovno" pustanje na slobodu oficira Dauta Hajradinaja i ostalih staresina Kosovskog zastitnog korpusa, koje je nedavno uhapsila Unmikova policija zbog optuzbi da su pocinili zlocine nad

sprskim civilima tokom 1999. godine. Najglasniji u tim zahtevima je bivsi politicki zatvorenik Seljatin Novosela, koji ne samo sto trazi da se uhapseni oficiri odmah oslobode, vec zahteva od UNMIKa da se zbog toga "izvini" Albancima. Sirom Kosova se, saznaje "Glas" iz svojih izvora u Pristini, organizuju protesti u znak podrške uhapšenim oficirima nekadasnje OVK, koji su po rasformiranju ove teroristicke organizacije presli u KZK. Rec je o zlocincima koji su tokom 1998. i 1999. godine pocinili niz zlodela nad kosovsko-metohijskim Srbima. Medju njima ima i buducih "zitelja" Haga. Hasko tuzilastvo pokrenulo je istragu o zlocinima OVK na Kosovu, a do kraja godine ocekuje se podizanje prvih optuznica. Karla del Ponte najavila je tri, a nezvanicno se govori o deset. U UNMIKu kazu da ce, ukoliko Hag to zatrazi, uhapsiti i isporuciti optuzene.

Medju kosovskim Albancima se nagadja da ce istrage, pre svega, biti pokrenute, ili su u toku, protiv ljudi koji se nalaze na crnoj listi Bele kuce. Na pomenutoj listi nalazi se i ime Dauta Hajradinaja, sada sefa personala Kosovskog zastinog korpusa, a tokom 1998. i 1999. godine komandanta jedne od jedinica OVK iz Glodjana. Daut je rodjeni brat Ramusa Hajradinaja, jednog od vodećih politicara medju kosovskim Albancima, nekadasnjeg komandanta OVK za podrucje Decana.

Braca Hajradinaj, koje njihovi sunarodnici smatraju nacionalnim herojima, pocinili su veliki broj kidnapovanja i drugih zlocina na podrucju decanske opstine, posebno u Rznickim sumama. Najtezi je masakriranje i streljanje vise desetina Srba kod Glodjana. Njihova tela su bacena u kanal Decanske Bistrice i Radonjicko jezero, a Hajradinaji su proste godine angazovali gnjurce da uklone tela iz jezera.

Medju osobe kojima je pre godinu dana americka administracija zabranila finansijsku podrsku i pristup na svoju teritoriju, s obrazlozenjem da predstavljaju pretnju nacionalnoj bezbednosti SAD i spoljnoj politici, su i Gafur Eljsani i Sabit Gasi, clanovi Nacionalnog pokreta za oslobodjenje Kosova u Suvoj Reci, Skender Habibi, clan Partije za demokratski progres Kosova iz Ljubizde, Sami Ljustaku, jedan od komandanata KZK, Redzep Selimi, komandant Garde i snaga za brzo reagovanje KZK iz Iglareva i njegov zamenik Ramiz Ldrovici. Na listi se nalaze i Rustem Mustafa, komandant KZK iz Podujeva, Azem Sulja, clan Partije za demokratski progres Kosova i Emrus Dzemaili, clan narodnog pokreta Kosova iz Urosevca.

Njihovi sunarodnici i saborci strahuju da ce svi oni biti uhapseni, kao i da bi mogli da se nadju na haskim optuznicama. Jer, nema sumnje da su cinili zlocine. Ali, najveći zlocinci ce, strahuju kosovski Srbi, ostati nedodirljivi: Hasim Taci, Ramus Hajradinaj, komandant Remi i general Agim Ceku, koji je kao oficir HVO pocinio niz zlocina i nad Srbima u Hrvatskoj.

Opasni po Ameriku

Bela kuca je 28. juna proste godine napravila listu ljudi koje predstavljaju pretnju miru, bezbednosti i stabilnosti na Balkanu. Osobe koje su nedavno uhapsene osumnjicene su da podrivaju vlast i napore UN, NATO i drugih medjunarodnih organizacija u regionu i ugrozavaju bezbednost lica koja ucestvuju ili obezbeduju podrsku aktivnosti ovih organizacija. Medju njima su americke vojne snage i predstavnici Vlade SAD.

Poseta izbeglickim kampovima: izmedju raja i pakla

ISTOCNO OD ERGELE

Jedan zemljani put je granica izmedju raja i pakla. Ergela konja, podignuta nedavno, kao da je preslikana iz kataloga o ponudi ranceva u Stenovitim planinama.

Ovde, na "divljem istoku", istocno od ergele, mozda 200 metara dalje na brdu iznad Mirijeva gde prestaje asfalt, bosonogi sedamdesetdvo godisnjak gazi po sljunku, ne vodeći racuna da ce mu ostro kamenje probiti kozu. Milorad Jasovic bio je davno direktor po kosovskim preduzecima. Sada, u starom sortsu i izbledejoj majici, ilegalni je stanar napustenog magacina gradjeviniskog preduzedja "Pomoravlje inzenjering".

Nekada njegov potcinjeni, sezdesetosmogodisnji Jovan Pejcinovic iz Djurakovca vlasnik je prastare barake bez prozora i jedne stare "lade" sa registracijom "PE". Pejcinovic je na izlozbi u Istoku - bilo je to davno da bi se setio godine - dobio prvu nagradu. Znali su ga kao jednog od najboljih uzgajivaca konja na Kosovu.

"Sreca je da jos uvek mogu da gledam konje, sreca je da nasa deca mogu da odu do ergele. Ne bi nikako bilo dobro da zaborave sta su to domace zivotinje", kaze nam stari uzgajivac.

Ovciji kapital

Prava je sreca da sin vlasnika ergele - beogradskog uspesnog poslovnog coveka cije ime nije vazno za ovu pricu - i decaci sa Kosova, iz ilegalnog izbeglickog kampa u Mirijevu, idu u isto odeljenje. Ponekad i jasu zajedno.

Nekadasnji uzgajivac, a sada, birokratski kazano, interno raseljeno lice, ostavio je jedne junske noci 1999. godine i 120 ovaca i devet krava. "Kada zazelim da vidim ovce, prosetam 40 kilometara u selo Starcevo. Tamo sam radio celo prosto leto. I zaradio dve ovce".

Mozda ce taj steceni "ovciji kapital" promeniti nesto u zivotu Jovana Pejcinovica, koji sa jos 30 porodica zivi u kampu koji zvanicne vlasti ne priznaju. Do sada ih niko od zvanicnika nije posetio. Zbog toga ne mogu da prijave boravak ovde, gde se završava grad i pocinju njive.

Troje dece rodilo se u kampu. Dvogodisnji Stevan Vukovic trci po sljunku. NJegova majka tvrdi da malisa, po zvanicnoj verziji - ne postoji. NJegovi roditelji stigli su u kamp prateći trag izvesnog Janicija iz Osojana. Milorad Jasovic i Jovan Pejcinovic bili su prethodnica - sa ostalima su zauzeli napusteno radniccko naselje. Svako je osvojio po "komad" od stracare.

Janicije je ziveo u ovim barakama kao radnik dok se gradilo Mirijevo. Pozvao je komsije iz Pokrajine za koje nije bilo smestaja u Beogradu da dodju. I oni su dosli.

U barakama je temperatura oko podneva preko 50 stepeni. U sobama bez prozora i po desetero ljudi bori se za svoje parce vrelog vazduha. Nista nije lakse kada se izadje napolje, u dvoriste pokriveno sljункom, po kojem, pored bivseg

direktora i njegovog potčinjenog, gazi i profesor književnosti Radoslav Pumpalović.

Po staroj južnjackoj tradiciji, njihove zene i majke, u crnini sede u hladovini, cute i slusaju. Kako mogu da izdrže ogrnute vunenim džemperima? Profesor Pumpalović se ne seca da je u literaturi pronasao nešto slično takvoj sudbini. Čak ni kod Stajnbeka. Profesor živi od kopanja kanala, kao i ostali muskarci. Ne rade za preduzeće čiji su posed zauzeli. I ono je na dnu, kao i njegovi stanovnici.

Ko kome duguje

Najveći izbeglički kamp u Beogradu, u Krnjaci, zapravo su barake nekadašnjeg giganta jugoslovenske privrede, hidrogradjevinskog preduzeća PIM. U toj kompaniji baratali su stotinama miliona dolara, bas kao što je njihov direktor standarda Milan Zečević rasporedjivao uplatnice Komesarijata za izbeglice - po 145 dinara bruto za čoveka iz Hrvatske, Bosne i sa Kosova. Minus porez od 20 odsto.

U barakama u kojima su se radnici spremali za put u Afriku ili Aziju, da grade luke kakva je Bengazi, koja je u svoje vreme imala veći kapacitet za prihvatanje prekookeanskih brodova od Marseja, Kosta Sehovac iz Sarajeva, bravar u "Famosu", u kampu od 1994. godine, ne želi da odgovori šta je najurgentniji problem u naselju.

"Problem je što je izbio rat, problem je što su mi sina pogodili snajperom kad je imao 16 godina, problem je što sam bio budala pa sam kao svaka sirotinja mislio da se borim za svoj narod - umesto da bezim kad je vreme i sada otvorim pumpu negde na Ibarskoj magistrali", nabraja Kosta spisak svojih zabluda koje su ga dovele u Krnjacu, u kraj opasan nepoplavom gvozdеном оградом, da živi na racun države - sa 120 dinara neto.

Njegov sin u invalidskim kolicima teši ga - nije ogorčen ni na koga. Tako je trebalo da bude. Njegov vrsnjak iz Hrvatske spava poslednjih noći u brvnarama na Beloj steni. Tamo smislija tužne price. Hoće da ide odavde, što dalje. Gleda kartu sveta i bira najudaljenije mesto. "Misliš da je Australija dovoljno daleko", pita me. Nije loš ni Zimbabve, sakrice se momak obrijane glave među crnce i zaboravice za sva vremena svoje ime, prezime i poreklo.

"Bas sam baksuz, da sam bio logoras, sada bih se hladio negde u Kanadi. A tek da su me mucili. Tužne price su mi neophodne da bi smeškao Biro za emigracije. Kakve li birokrate rade tamo? Da li su ikada dosli u Mirijevo ili Krnjacu? Da li znaju da ta mesta nazivaju "kampovima bolesnih?"

Upravnik smestaja u Krnjaci Branislav - Bane Spasić brine za oko 600 ljudi - zna sve njihove bolesti: "Ovde caruju sve bolesti - od neuropsihijatrijskih do dijalize. O raku da ne govorim. Kao da je neka epidemija".

Bane upozorava da su donacije prestale da stizu. Sada kampu pretili Vodovod za neizmirena dugovanja.

Dužni su im 409.000 dinara.

A koliko je samo država dužna ljudima u kampu? Gde da te priznanice nabave braća Ilić iz Pristine? Slavisa, dvadesettrogodišnjak, gleda fotografije stare tri dana - doneo mu je prijatelj iz Pristine koji tamo radi za neku međunarodnu organizaciju.

Državna strategija

Slavisa gleda u slike naselja Dardanija - njegov drugar je uhvatio u objektivu i stan u kojem su Slavisa i njegov devetnaestogodišnji brat rođeni. "U našem stanu sada živi jedan Siptar - zvaoo sam ga telefonom i dobro smo se ispricali. Dao mi je i broj njegovog mobilnog. Treba da se čujemo ponovo, da probamo da mu prodamo taj stan i izvučemo bar neke pare. Znaš, nije lako živeti, nas četvoro, u osam kvadrata. Kazu da je to loše za psihi. Dakle, zvacu Siptara, ali ima neki bezvezni mobilni, valjda neki američki operater, gde da nadjem 88 dinara za jedan impuls price. Kako da se cenjam za sopstveni stan".

Slavisa je bio snimatelj u TV Pristini - ima izvanredan materijal za dokumentarac, ostao je do poslednjeg dana, u arhivi ima sve poznate i nepoznate likove - "od Slobe, generala Džeksona, Rusa koji su grabili ka Slatini, do jedne Srkinje koja nije htela da beži - našli su je posle izmasakriranu, u jednom od pristinskih budžaka". Bilo bi to u stilu Bi-Bi-Sijevih dokumentaraca. Da im kameru, snimao bi i po kampu. Starije, kako ih opije nostalgija za Kosovom, kako se vuku između baraka sanjajući da obilaze svoja imanja.

"Kakva, bre, prošlost, kakvi, bre, koreni, zurke, brate, zurke. Ne mogu da postignem ovaj ritam. Da sam znao da je ovako u Beogradu, ne bih čekao da me Siptari oteraju, dosao bih ovde sam", prekida Slavisu njegov brat.

Klinac je drčan i lepuskast. Njemu neće trebati nikakva državna strategija. Tapše brata i iznosi svoju teoriju:

"U redu je, sada živimo kao psi. Medjutim, za desetak godina, kada se sve sredi, a morace, imacu tek 29. Taman da uplovim u dobar život. Zasto bih ja brinuo šta je država pravila?"

Aleksandar Apostolovski

Srpska pravoslavna Eparhija rasko-prizrenska

Ukradeno crkveno blago sa Kosova i Metohije prodaje se na crnom trzistu Evrope

Gracanica, 1. jula 2002. god.

Srpska pravoslavna eparhija rasko-prizrenska nedavno je dobila informacije koje potvrđuju da su pre unistenja više od stotina pravoslavnih crkava nakon rata na Kosovu i Metohiji, kosovski Albanci opljackali mnoge crkvene dragocenosti: ikone, stare knjige i druge umetničke predmete, kako bi ih prodavali na crnom trzistu. Pljackanje se izgleda nastavilo gde god su pravoslavne crkve ostale bez stalne zaštite KFOR-a.

Prvi izvestaji o kradji crkvenog blaga pojavili su se neposredno nakon završetka rata i ulaska međunarodnih snaga u Pokrajinu. Britanski novinar i publicista Tim Dzuda (Tim Judah) snimio je nekoliko fotografija na kojima se vidi kako Albanci pljackaju crkvu Sv. Ilije u Vucitru. G. Dzuda je odmah o ovome obavestio vladiku Artemija i predao mu nekoliko starih ikona koje je uspeo da spase od kosovskih Albanaca.

Nazalost, pljackanje se nastavilo i nakon prvog talasa pustošenja crkava u leto 1999. godine, i pored pristustva KFOR-a na Kosovu i Metohiji. Jedan nemacki podoficir koji je bio na dužnosti obezbeđenja srpske pravoslavne crkve u Prizrenu ukrao je vrednu ikonu i nekoliko manjih predmeta, uključujući i jedan 300 godina stari diptih, ukupne vrednosti od 10.000

EUR. Zbog toga nedela on je osudjen uslovno u gradu Kotbusu (Cottbus) pored Berlina. Srpska pravoslavna parohija u Berlinu vec je primila informaciju od nemackih vlasti da ce ove dragocenosti biti ubrzo vratene SPC. Izvestaj o ovom slucaju dostupan je na prezentaciji dnevnih novina: BERLINER ZEITUNG za 14 mart 2002. god.: Pocetkom maja Eparhija rasko-prizrenska primila je obavestenje da su crkvena zvona iz unistene djakovicke srpske pravoslavne crkve ukradena i pored navodne zastite od strane Kosovske policijske sluzbe (KPS). Ovih dana iz regionalnog centra UNMIK-a u Peci pristigla je informacija da su crkvana zvona pronadjena. NJih su ukrali kosovski Albanci ciji identitet jos nije otkriven javnosti. Najnoviji slucaj provale u srpsku pravoslavnu crkvu Sv. Vasilija Ostroskog u selu Ljubovo, kod Istoka (24. juna), u kojoj je osteceno drveno raspece verovatno je bio jos jedan u nizu pokusaja pljackanja crkava. Predstavnicima Eparhije jos nije omoguceno da posete ovu crkvu nakon ovog dogadjaja. "KFOR i UNMIK policija imaju ozbiljnu odgovornost da zactite imovinu SPC na Kosovu i Metohiji. Poslednji slucajevi sknavljenja i pljackanja nasih svetinja, ukljucujuci i dokumentovani slucaj pljacke od strane pripadnika KFOR-a, sramota su za medjunarodnu zajednicu i zasluuju najostriju osudu civilizovanog sveta. Pitamo se samo koliko se slicnih slucajeva dogodilo, a koji nisu istrazeni i objavljeni u stampi. Vise od stotinu crkava je unisteno u poslednje tri godine a mi smo retko primali zvanicne izvessaje od KFOR-a ili UNMIK-a o ovim nedelima. Nasa Crkva nije u mogucnosti da u potpunosti dokumentuje ove incidente zato sto nemamo osnovnu slobodu kretanja. Mi u potpunosti zavisimo od dobre volje KFOR-a ili UNMIK-a", izjavio je Episkop Artemije Informativnoj sluzbi ERP KIM. Crkvene institucije u medjuvremenu rade na prikupljanju svih relevantnih informacija koje ce biti uskoro prezentovane vodicim svetskim organizacijama za zastitu ljudskih i verskih prava. Nastavak napada i varvarskog pustosenja hriscanskih spomenika na Kosovu i Metohiji od strane kosovskih Albanaca i to u prisustvu 30.000 vojnika KFOR-a i UN Policije predstavlja najsrमतniji aspekt kosovske mirotvorne misije UN.

Informativna sluzba Eparhije rasko-prizrenske i kosovsko-metohijske **NA "CRNOM" TRZISTU ZAPADA NALAZE SE I CRKVENO - UMETNICKI PREDMETI SA KOSMETA** **PLJACKA DUSE**

Nakon trogodisnjeg zatiranja svega sto je visevekovno obelezje srpskog pravoslavnog bitisanja na Kosovu i Metohiji, poslednjih meseci pocinju da se pojavljuju, na ilegalnom evropskom trzistu crkveno - umetnicki predmeti. Prodaju se na "crno" stari rukopisi knjiga i drugi rariteti, kao i srpska srednjovekovna bastina neprocenjive vrednosti koja potice iz juzne pokrajine! Prvi slucajevi tog kriminala ves su zabelezeni u Grckoj, Nemackoj i Sloveniji.

"Umesto da obavlja povereni mu zadatak i cuva pravoslavni vladicanski dvor i pravoslavnu Sabornu crkvu u Prizrenu, kao i poverene mu crkvene vrednosti, jedan profesionalni vojnik je izneverio poverenje medjunarodnih mirovnih snaga KFOR i pokazao se kao obican kriminalac. Ukrao je jednu veoma vrednu ikonu iz crkve i jos neke manje vrednosti. Zbog toga je osudjen na godinu dana uslovno na sudu u Kotbusu kraj Berlina". Ovako je izvestio "Berliner morgen post" 15. marta 2002. godine, ali u tom tekstu pod naslovom "Profesionalni vojnik kao crkveni lopov" ne navodi se ime osudjenog kradljivca. Ovo je za "Vesti" preneo Nikola Zivkovic, nas poznati istoricar iz Nemacke.

Krijumcari u Grckoj

-Na jugu Evrope, u Grckoj, decembra prosle godine, prema pisanju tamosnje stampe, u Solunu je uhapseno "cetvoro krijumcara srpskih religioznih i umetnickih predmeta". Kako je saopstila grcka policija, "kod vode grupe, Kostasa Nanosa i njegove zene pronadjeno je 17 knjiga iz 19. veka, gravire i ikone iz 18. veka i neke dragocenosti iz rimskog doba, a krijumcari su priznali da su predmete kupili u Albaniji od lokalnih dilera, i da svi poticu sa Kosova i Metohije".

Trece kriminalno delo ove vrste je, kako "Vesti" saznaju u Upravi za borbu protiv organizovanog kriminala u MUP Srbije, otkriveno nedavno u Sloveniji, kada je tamosnja policija uhapsila nekoliko Albanaca i kod njih pronasla desetine ikona. O tome je obavesten Interpol koji je potom izvestio Ministarstvo untrasnjih poslova Srbije o celom slucaju.

Sektor za ocuvacnje kulturne bastine u Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju za sada apsolutno nema zvanicnih informacija. Poznato je da po Rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti UN civilnu vlast u pokrajini obavlja UNMIK, a u aneksu 2 stoji da je obezbedjenje spomenika kulture i pravoslavnih hramova u iskljucivoj odgovornosti KFOR. Mi smo vise puta pokusali da izadjemo na teren i izvrsimo uvid u stanje, ali nam je UNMIK osporio tu vrstu inicijative, ne dozvoljavajuci nam da radimo na nasim spomenicima kulture - kaze Aleksandra Fulgosi-Stojanovic iz Koordinacionog centra.

Blago bez zastite

U poslednjih mesec dana odnosi se unapredjuju, napominje ona, te je sada u fazi pokusaj formiranja zajednicke radne grupe UNMIK i Koordinacionog centra za kulturu i kulturnu bastinu, u okviru koje bi se razmotrila i pomenuta pitanja.

- Buduci da je na Kosovu i Metohiji medjunarodni protektorat, koji se ponasa prema svojim pravilima, u domenu kriminala vezanog za devastaciju kulturnih dobara, zatim kradju i ilegalno iznosnje umetnickih i arheoloskih predmeta, situacija je prema nekim naznakama veoma ozbiljna u tom smislu sto UNMIK nema mehanizme dobre preventive za zastitu kulturnog blaga na Kosovu i Metohiji - objasnjava za "Vesti" Zeljko Jez savetnik nacelnika Uprave za borbu protiv organizovanog kriminala u MUP Srbije i napominje:

Zbog nedostatka dokumentacije, zbog nerazvijenih procedura UNMIK policije prema krivicnim delima iz ove oblasti, i njihove, rekao bih, nepotpune angazovanosti, dolazi do pojacane pojave iznosjenja umetnickih i kulturnih dobara sa Kosova i Metohije. Mi to na posredan nacin saznajemo, saradnjom sa policijama susednih zemalja i preko Interpola, jer srpska policija nema nikakve ingerencije na podrucju Kosova i Metohije - konstatuje sagovornik "Vesti". Ozbiljan problem su, opominje Jez, "i veoma porozne granice prema Albaniji i Makedoniji koju niko ozbiljnije ne kontrolise".

Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju Vlade SRJ i Srbije uputili su pisma petnaestorici stranih ambasadora u Beogradu da odgovore sta oni misle o stradanju kulturne bastine na Kosovu i Metohiji. Pozvani su da pomognu u

sprečavanju unistenja, devastacije i pnjacke tog blaga.

- Za sada su dobru volju da pomognu pokazali Italija, Grcka, Francuska, Rusija i Bugarska, a u pregovorima smo i sa Velikom Britanijom i SAD, da se naprave zajednicke strucne ekipe koje bi obilazile pojedinačne spomenike kulture, kao i da se u fondovima ovih država pronadju sredstva za realizaciju programa zaštite uz pomoć naše države - kaže Aleksandra Fulgosi-Stojanović.

R. Loncar

BOGORODCA LJEVSKA

Prislaci ti prisli
Sa svih strana

Opkolili te,
A ti se ne bojis

Kao da si kraj Hilandara,
Mileseve il Studenice

Ni da jauknes,
Bogata sirotice

Samo visine sanjas,
Pognuta Bogu

Znas da ti oni
S neba prici ne mogu.

MOLITVA

Neka se dogodi malo čudo, Gospode
(me molimo ti se za nas
Svesni prolaznosti svoje),
zaštiti i sacuvaj samo
grobove svetaca tvojih
na zemlji kosovskoj.

Ne zaboravi sluge svoje,
Ne molimo mnogo, Gospode.

Sacuvaj krstove gracanicke,
Pecke i decanske,
I molitvu davnu
Na krstu ispisanu.

Ne trazimo mnogo, Gospode,
Iako gresni molimo ti se,
Sacuvaj zemlju svetih tvojih.

Dragisa Bojovic (SVETA ELEGIJA)

BOGORODICA TROJERUCICA

Radi nas si trecom rukom zadlanila
Nama iz ramena vise ko uzete
I uvijek si novi zivot najavila
Kad na grudmamajke place mrtvo dijete

Pred dječjim ocima zaklali su oca
Cista Bogomajko bezgresnog zaceca
Zvijer nesita i dalje vilicama skljojca
Neka pred nju stane ruka tvoja treca

Zaemaljski je zivot tren u vasioni

Tebe Bogorotko pominju stoljeca
Nece li se tada ustaviti oni
Kad im se ukaze tvoja ruka treca

Ludi vjetri biju i vir ma dno vuca
Kreni cudesnice iz Jerusalima
Na tvoj treci dlan nek se laz nasuce
Ovo slovo stradalo drugog spasa ne ima

Od kad sebe pamtimo Bogonosna mati
Za nase su ime vezana raspeca
No i tada moramo samo jedno znati
Nije uzalud izrasla tvoja ruka treca

Ranko Djinovic (PRIZNAJ DA SI NEVIN)
